



Výhľad v oblasti medzinárodnej migrácie: SOPEMI 2010

Zhrnutie v slovenčine

- Medzinárodná migrácia zostáva na vysokých priečkach v politickom programe krajín OECD, a to napriek nižšiemu dopytu po práci v kontexte hospodárskeho poklesu. Táto výročná publikácia obsahuje analýzu najnovšieho vývoja v migračných pohyboch a politikách v krajinách OECD. Zaoberá sa príspevkom prisťahovalcov k zmenám v populácii v aktívnom veku za posledné desaťročie a úlohou migračného prílevu na predpokladaných úrovniach pri podpore rastu populácie v aktívnom veku v nasledujúcom desaťročí. Tiež sa zameriava na zahraničných študentov, vrátane prvého pokusu o výpočet miery, v akej títo študenti zostávajú vo svojich hostiteľských krajinách po dokončení štúdia.
- Táto publikácia tiež preskúmava hlavné zmeny zavedené v politikách migrácie vrátane nových zákonov týkajúcich sa vstupu, zotrvania a prístupu prisťahovalcov k trhu práce. Popisuje sa selektívne prijímanie prisťahovalcov podľa potrieb trhu práce a bodové systémy, ako aj opatrenia na uľahčenie integrácie prisťahovalcov. Tiež sa podrobne analyzuje medzinárodná spolupráca na zlepšenie hraničnej kontroly a na boj proti nelegálnej migrácii.
- Skúma sa aj dosah hospodárskej krízy na výsledky prisťahovalcov na trhu práce, pričom sa zohľadňuje pohlavie, odvetvia zamestnania a jednotlivé typy zmlúv, ako aj demografická dynamika domáceho obyvateľstva a obyvateľstva s cudzím pôvodom počas sledovaného obdobia.

Vydanie výhľadu v oblasti medzinárodnej migrácie na rok 2010 poukazuje na mierny pokles tokov migrácie do krajín OECD...

Trvalé legálne prisťahovalctvo cudzích štátnych príslušníkov (približne 4,4 milióna) kleslo v roku 2008 o 6 %, čo predstavovalo prvý pokles po piatich rokoch priemerného nárastu o 11 %. Tento pokles bol však spôsobený najmä poklesom len v niekoľkých krajinách a tiež odrážal obzvlášť vysoký prílev v roku 2007. Pokles prílevu však pokračoval aj v roku 2009, pričom migrácia klesla vo väčšine krajín OECD v dôsledku hospodárskej krízy.

... najmä z hľadiska migrácie v oblastiach voľného pohybu a sťahovania rodín

Migrácia v oblastiach voľného pohybu predstavovala v roku 2008 približne 25 % všetkej migrácie v OECD a 44 % v Európe. V Nórsku, Švajčiarsku, Rakúsku a Dánsku predstavuje takáto migrácia oveľa viac než

polovicu všetkej migrácie. Spomedzi európskych krajín sa Portugalsko, Španielsko, Spojené kráľovstvo a Taliansko v roku 2008 javili ako dôležité krajiny pracovnej migrácie, pričom 20-30 % trvalých prisťahovalcov prišlo z dôvodov súvisiacich s prácou. V ďalších krajinách s výnimkou Japonska a Kórey sťahovanie rodín naďalej predstavuje prevládajúcu zložku prílevu trvalých prisťahovalcov. Sťahovanie rodín zostáva dominantné najmä v USA (65 %), vo Francúzsku a vo Švédsku.

Dočasná migrácia zostáva dôležitá, hoci je ovplyvnená hospodárskym poklesom...

Dočasná migrácia rástla od polovice prvého desaťročia 21. storočia, ale v roku 2008 začala klesať, hoci tento pokles bol najviditeľnejší v programoch dočasnej pracovnej migrácie. V roku 2008 prišlo do krajín OECD vyše 2,3 milióna dočasných pracovných migrantov, čo je 4-percentný pokles po štyroch rokoch trvalého rastu, a v roku 2009 pokračovali znaky poklesu. Sezónne práce, pracovné prázdninové programy aj medzipodnikové presuny zaznamenali v roku 2008 nárast, zatiaľ čo ostatné kategórie - najmä migrácia za prácou na dobu určitú - poklesli. Dočasná pracovná migrácia bola tiež jedným z prvých kanálov migrácie, ktorý bol ovplyvnený hospodárskym poklesom.

... zatiaľ čo počet uchádzačov o azyl naďalej stúpa

Počet uchádzačov o azyl v krajinách OECD od roku 2006 opäť stúpa. V roku 2008 boli USA hlavnou cieľovou krajinou s počtom prisťahovalcov 39 400, pričom aj vo Francúzsku, Kanade, Spojenom kráľovstve a Taliansku ich počet prevyšoval 30 000. Pokiaľ ide o vyjadrenie na počet obyvateľov, hlavné cieľové krajiny sú Nórsko, Švédsko a Švajčiarsko. Hlavné krajiny pôvodu sú Irak, Srbsko a Afganistan.

Rastúci prílev zahraničných študentov vedie k trvalým pobytom

Celkovo sa počet zahraničných študentov v rokoch 2000-2007 viac než zdvojnásobil na vyše 2 milióny, pričom hlavné cieľové krajiny sú USA, Spojené kráľovstvo, Nemecko, Francúzsko a Austrália. Najväčší percentuálny nárast bol zaznamenaný na Novom Zélande a v Kórei, potom v Holandsku, Grécku, Španielsku, Taliansku a Írsku. Zahraniční študenti sú potenciálnym zdrojom vysokokvalifikovaných pracovných migrantov v krajinách OECD, pričom výhľad OECD v oblasti medzinárodnej migrácie na rok 2010 obsahuje prvý pokus o analýzu miery zotrvania - zmeny stavu pre tých, ktorí si neobnovia svoje študentské povolenia. Použitím tejto metódy sa odhadované miery zotrvania nachádzajú v rozmedzí 15 až 35 %, pričom priemer je 21 %.

Čína predstavuje 10 % prílevu, Poľsko, India a Mexiko menej ako 5 %

20 krajín pôvodu s najvyššou mierou z hľadiska prílevu predstavovalo v roku 2008 vyše polovicu všetkého prílevu, pričom na čele zoznamu sú Čína, Poľsko, India a Mexiko. V porovnaní s prúdením na konci 90-tych rokov minulého storočia najväčší nárast zaznamenali Kolumbia, Čína, Rumunsko a Maroko. Od roku 2000 však klesá prílev z Filipín a Ruskej federácie. Odliv Poliakov do iných európskych krajín v roku 2008 zostal vysoký.

Väčšina nárastu počtu obyvateľov - a značná časť osôb vstupujúcich do aktívneho veku - bola v posledných rokoch v mnohých krajinách OECD v dôsledku medzinárodnej migrácie

Ak by migrácia zotrvala na súčasných úrovniach, počet obyvateľov v aktívnom veku v krajinách OECD by v rokoch 2010 až 2020 stúpol o 1,9 % v porovnaní s nárastom o 8,6 % zaznamenanom v rokoch 2000 až 2010. V rokoch 2003 až 2007 predstavovala migrácia 59 % nárastu počtu obyvateľov. Prisťahovalci predstavovali

až tretinu osôb vstupujúcich do aktívneho veku, hoci príchod detí a starších prisťahovalcov tento podiel znižoval. Len vo Francúzsku, USA a na Novom Zélande bol prirodzený prírastok hlavným dôvodom rastu populácie. V mnohých krajinách - v južnej Európe, Rakúsku a Českej republike - predstavoval podiel migrácie na náraste populácie približne 90 %.

Vyšší rast zamestnanosti pochádzal z nárastu miery zamestnanosti domácich osôb než z medzinárodnej migrácie

Celkovo 51 % rastu zamestnanosti pochádzalo z nárastu miery zamestnanosti domácich osôb a 39 % z medzinárodnej migrácie, pričom medzi jednotlivými krajinami OECD sú značné rozdiely. Mnohé z krajín, ktoré zaznamenali rast zamestnanosti najmä v dôsledku väčšej mobilizácie domácich pracujúcich, boli tie s vyššou mierou zamestnanosti - nad 75 % - napríklad Dánsko, Švajčiarsko a Švédsko. Na druhej strane, s výnimkou Spojeného kráľovstva, v tých krajinách, v ktorých rast zamestnanosti pochádzal najmä z externých zdrojov, bola miera zamestnanosti nižšia ako priemer OECD.

Tohtoročná správa obsahuje prehľad štrukturálneho a inštitucionálneho vývoja v oblasti politik migrácie...

Pokračovalo zameranie na vysokokvalifikovaných migrantov vrátane používania bodovacích systémov (napr. v Dánsku, Spojenom kráľovstve a Holandsku), rovnako aj posun v systémoch riadených dopytom smerom k uprednostňovaniu žiadateľov s ponukami na prácu v trvalých programoch (Austrália a Kanada). Zatiaľ čo jedna krajina (Švédsko) sa otvorila migrácii prisťahovalcov všetkých úrovní zručností, v ostatných krajinách jediné otvorenie voči migrácii menej zručných osôb boli prispôsobenia niektorých programov sezónnych prác na uprednostňovanie tejto formy dočasnej migrácie (Austrália a Poľsko).

... vrátane politik integrácie a naturalizácie

Zmeny v politikách zlúčenia rodín mali tendenciu ukladať reštriktívne kritériá, napríklad požiadavky na trvalý pobyt a príjem. Používanie jazyka alebo občianskych skúšok ako podmienky na zlúčenie rodín a na naturalizáciu sa naďalej rozširuje.

Niektoré zmeny môžu špeciálne súvisieť s finančnou krízou

V roku 2008-2009 bolo veľa nových iniciatív v oblasti politiky migrácie zameraných na riešenie problémov, ktoré priniesol hospodársky pokles. V mnohých krajinách OECD boli podrobne preskúmané kanály migrácie pracovných síl a upravené kritéria prijímania. Boli prijaté predpisy pre nezamestnaných migrantov, ktorí si nemôžu obnoviť dočasné povolenia (Španielsko a Írsko), a poskytovaná pomoc na ich návrat (Španielsko, Japonsko a Česká republika). Niektoré kvóty boli obmedzené (Taliansko, Kórea, Španielsko a Austrália).

Správa skúma nerovnomerný dosah hospodárskej krízy na zamestnanosť prisťahovalcov v krajinách OECD

Nárast nezamestnanosti v rokoch 2008-2009 bol vyšší medzi cudzincami než medzi domácimi takmer vo všetkých krajinách OECD. Podobne v krajinách OECD viac klesla miera zamestnanosti osôb s cudzím pôvodom než domácich osôb, hoci v niekoľkých krajinách bol dosah znížený rastúcou mierou účasti medzi prisťahovalcami. Hoci celková zamestnanosť domácich poklesla počas poklesu takmer vo všetkých krajinách OECD, v niektorých krajinách sa zaznamenal značný nárast celkovej zamestnanosti cudzincov. Nárast zamestnanosti predsa len nedržal krok s nárastom veľkosti pracovnej sily cudzincov v dôsledku pokračujúceho prílevu.

Mladí ľudia sú obzvlášť postihnutí...

Vo väčšine krajín OECD sa u mladých ľudí so zahraničným pôvodom zaznamenal prudší pokles zamestnanosti než u domácich mladých ľudí. Hoci celkový medziročný pokles zamestnanosti mladých ľudí (15-24 rokov) bol v roku po druhom štvrtroku 2008 7 %, v prípade mladých prisťahovalcov bol tento pokles až dvojnásobný. Nezamestnanosť bola medzi mladými prisťahovalcami už i tak vysoká, pričom v roku 2009 bola na úrovni 15 % v USA, 20 % v Kanade a 24 % v krajinách EÚ-15. Pretože rýchla integrácia mladých ľudí a čerstvých prisťahovalcov na trh práce bola identifikovaná ako jeden z hlavných určujúcich faktorov ich dlhodobej integrácie, sú nízke miery zamestnanosti znepokojujúce. Recesia nesie riziko „trvalého poznamenania“, pretože prisťahovalci, ktorým sa nepodarilo zamestnať rýchlo po príchode, môžu byť poznamenaní na trhu práce. Jazyk, kurzy, mentoring a učňovské vzdelávanie sa javia ako dôležité politické reakcie na posilnenie počas poklesu.

*... hoci ženám prisťahovalkyniam sa darí
lepšie ako mužom*

Ženy cudzinky sú menej postihnuté krízou ako muži, pretože muži sa sústreďujú na odvetvia, ktoré trpia najviac (stavebníctvo, výroba, financie). Vo všetkých krajinách okrem Belgicka a Maďarska sa miera nezamestnanosti žien cudzinek zvýšila menej než v prípade mužov cudzincov. V niektorých krajinách sa zvýšila miera účasti žien cudzinek, čo sa zvyčajne deje na kompenzáciu straty príjmu mužských členov ich rodín.

*Faktory, ktoré spôsobujú väčšiu zraniteľnosť
prisťahovalcov voči strate práce, tiež sťažujú
ich zasiahnutie aktívnymi politikami trhu
práce*

Správa skúma určujúce faktory nedávnych výsledkov prisťahovalcov na trhu práce. Prisťahovalci majú tendenciu byť nadmerne zastúpení v odvetviach citlivých na ekonomické výkyvy, všeobecne majú menej bezpečné zmluvné vzťahy a častejšie pracujú na dobu určitú, majú kratšie časové obdobie pracovného miesta a môžu byť predmetom selektívneho prepúšťania. Prisťahovalci môžu byť de facto vylúčení z niektorých opatrení, kde je nárok výslovne alebo nepriamo naviazaný na dĺžku pobytu v krajine alebo na administratívny stav, ako sú napríklad programy pracovných miest vo verejnom sektore alebo vyžadujúce minimálne trvanie pracovného miesta alebo zmluvy na dobu neurčitú. Správa identifikuje niektoré oblasti, v ktorých politika môže pomôcť znížiť dlhodobé negatívne účinky na zamestnanosť prisťahovalcov.

*Dve špeciálne kapitoly sa zaoberajú
aktuálnymi témami...*

Dve obzvlášť význačné témy sa rozoberajú v osobitných kapitolách. Prvá skúma, ako sa vyvíja verejná mienka týkajúca sa prisťahovalectva. Druhá skúma určujúce faktory a dosah naturalizácie na trh práce.

*... prvá rieši vzťah verejnej mienky a
migrácie...*

Táto kapitola analyzuje niekoľko prieskumov verejnej mienky za posledné desaťročie a predstavuje nové empirické zistenia o vývine verejnej mienky o prisťahovalectve. Posudzuje sa úloha jednotlivých charakteristických vlastností pri vývoji názorov na hospodárske a kultúrne dôsledky prisťahovalectva aj pri formovaní názorov na politiky migrácie. Jedným z hlavných bodov vyplývajúcich z analýzy je, že názory na hospodársky a kultúrny dosah prisťahovalectva značne ovplyvňujú individuálne postoje k otváraní hraníc pre migrantov. Verejná diskusia o problémoch politiky prisťahovalectva a migrácie je stále do značnej miery určovaná spôsobom, akým sa týmito otázkami venujú médiá, a vplyvom niektorých kolektívnych názorov. Niektoré časti populácie majú väčšiu šancu prijať rozdielne stanoviská k prisťahovalectvu, nielen pre distribučný účinok, ale aj podľa toho, aký majú okrem iného vzťah ku kultúrnej diverzite. Nie je preto až také dôležité snažiť sa o zhodu verejnej mienky v otázkach prisťahovalectva, ale obmedziť vplyv

oblúbených názorov a mylných predstáv. V tomto kontexte je potrebné, aby reformy politik migrácie zvýšili verejné povedomie a pochopenie hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho vplyvu migrácie. Dosiahnutie tohto cieľa vyžaduje väčšiu transparentnosť z hľadiska rozsahu medzinárodnej migrácie, lepší prístup k informáciám a porovnateľné štatistiky medzinárodnej migrácie. Pravidelná a otvorená diskusia so zainteresovanými skupinami by mala byť založená na záveroch príslušných výskumov. Verejné povedomie by sa mohlo zvýšiť aj objektívnym a širším pokrývaním otázok migrácie v médiách.

... a druhá analyzuje dosah naturalizácie na integráciu na trhu práce

Získavanie občianstva sa medzi prisťahovalcami v krajinách OECD značne líši. V krajinách, ktoré boli osídlené migráciou, takmer všetci legálni migranti získajú občianstvo do desiatich rokov od príchodu. V európskych krajinách OECD sa za posledné desaťročie zvýšil podiel prisťahovalcov s dlhodobým pobytom, ktorí sa naturalizovali. Miery naturalizácie migrantov sa medzi jednotlivými skupinami migrantov líšia. Takmer vo všetkých krajinách má získavanie občianstva rastúcu tendenciu medzi prisťahovalcami z krajín s nižšími príjmami než medzi prisťahovalcami z krajín OECD s vyššími príjmami. Podobne, u žien prisťahovalkýň je vyššia pravdepodobnosť získania občianstva hostiteľskej krajiny než u mužov, rovnako aj u prisťahovalcov s terciárnym vzdelaním. Naturalizovaní prisťahovalci zvyknú dosahovať lepšie výsledky na trhu práce. Obzvlášť to platí pre prisťahovalcov z krajín s nižšími príjmami a pre ženy prisťahovalkyne. Naturalizovaní prisťahovalci dosahovali lepšie výsledky na trhu práce ešte pred naturalizáciou, ale ďalšie zlepšenie po naturalizácii naznačuje, že samotná naturalizácia má pozitívny vplyv na výsledky prisťahovalcov na trhu práce. Toto zlepšenie výsledkov môže byť spôsobené menšími prekážkami na trhu práce, zvýšenou mobilitou a menšou diskrimináciou. Zdá sa, že naturalizácia má vplyv najmä na prístup prisťahovalcov k lepšie plateným pracovným miestam a na zamestnanie vo verejnom sektore. Jedno z poučení tejto kapitoly je, že obmedzovanie prekážok - napríklad obmedzenia dvojakeho občianstva a veľmi reštriktívne kritériá spôsobilosti - by celkovo pomohlo zlepšiť výsledky prisťahovalcov na trhu práce. Tí, ktorí už sú spôsobilí, by mali byť podporovaní k získaniu občianstva v hostiteľskej krajine.

© OECD 2010

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD:
www.oecd.org/bookshop/

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights/

